

PUSTELNIK (141) *sb m*

e jasne.

sg N pustelnik (58). *◇ G* pustelnika (18). *◇ D* pustelnikowi (7). *◇ A* pustelnika (9). *◇ I* pustelniki(e)m (8). *◇ L* pustelniku (3). *◇ V* pustelniku (1). *◇ pl N* pustelnicy (15). *◇ G* pustelnik(o)w (12). *◇ D* pustelnik(o)m (3). *◇ A* pustelniki (2). *◇ I* pustelniki (2). *◇ L* pustelnikách (1). *◇ V* pustelnicy (2).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI w. (jeden z niżej notowanych przykładów).

*Człowiek żyjący w miejscu niezamieszkałym, z dala od ludzi (141) : [Postawa mówi do Pokory:] Zegnay mię krzyż s tobą puftelnikiem/ Vciekę precz przed twoim ięzykiem/ Niechay modlitw prożnać twa robotá *BielKom* F6; A Niechcąc go [Bóg Adama] ták zániechác iáko puftelniká/ powiedzyeć raczył: Iż zle mu być ták lámemu *RejZwierc* 1v; Solitarius, Solus agens, solivagus, frequentiam vitans – Puftelnik, fammiełzkaiáci. *Calep* [991]a.*

a. *Prowadzący taki żywot z pobudek religijnych; eremita Murm, Mymer¹, Mącz, Cn; anachoreta Mącz, Cn (138) : Puftelnik fie z drabem potkał/ A łáfkáwie go námawiał: Iuż przeftán łynu zołdowác/ Bo małz čás cnot náłładowác. *BierEz* P; *Murm* 20; *Mymer¹* 9v; *KłosAlg* D4; Niebiełka Reguła we Włółzech/ od niebiełkiego piątego álbo Celełtynulá Papiežá wezwaná náftála: ktorą then Niebiełki Papiełz będąc pierwey ná pułtzy puftelnikiem wymyłłił *KrowObr* 136; *RejWiz* 131v [2 r.], 132 [2 r.]; *RejZwierz* 113; Gdy nań [*Swatoboja*] kłátwę dáno/ z wielkiey rofpáczy łzedł ná pułzczą: tám żywotá dokonał miedzy puftelniki. *BielKron* 322v; Połłáli tedy po puftelniki ktore oni [*mahometanie*] máią zá łwięthe meże *BielKron* 458, 170v, 437, 458v, 459; Nieuczyłem fie w Lipłku/ ani w Pradze wiari/ [...] Włzitko mam z Puftelnikow/ co miełzkaią znami Miedzy lafy/ i miedzy puftimi gorami. *KochSat* Bv; Anachoresis, Eremus latine, Pułzcza. Unde monachi Anachoretæ, eremum incolentes, Puftelnici *Mącz* 8d, 8d, 107d; *HistRzym* 28 [2 r.], 28v [4 r.], 29, 29v [2 r.], 30 (25); A byli nie dáłeko oney wsi dwa puftelnicy w lełie *RejZwierc* 174v, 174v [3 r.], 175 [7 r.], 175v [6 r.], 176 [2 r.], *Aaa3* [2 r.], *Aaa3v*; [*Pan Bóg*] przepuścił táką myłł ná łługę łwego drugiego Antoniego/ ná on čás pierwłzego w wiadomołci ludzkiey puftelniká: iákoby ná deń nie było dołkonálłzego łługi Bogu. *SkarŻyw* 51; Przyłzło do niego [*łw. Wilhelma*] kilás towarzyłzow/ ktorzy mu chcieli onego żywotá pokutuiącego pomáógć: ále gdy widział ich niepołłufzełłstwo/ á inákłze myłłi/ niželi puftelnikom y łługom Bożym przyłtoi/ połzedł od nich *SkarŻyw* 167; żádał pilnie [*łw. Antoni*] żeby go do kłáłztoru/ ná pułzczą gory łwiętego Páwłá/ gdzie niektorzy brácia iáko puftelnicy żyią/ połłano *SkarŻyw* 543, 13, 50, 165 [4 r.], 471, 487, 569; Sen Maiowy/ Pod gáiem zielonym iednego Puftelniká. Przez Marćiná Bielłkiego nápiłány *BielSen* 1, 5, 6, 10 [2 r.], 19; *BielRozm* 2; *Calep* 671b; *WujNT* 11, Bbbbbb3; Moyzełz y Heliałz y łynowie Proroccy/ y Ian Chrzćiciel w łtárym zakonie/ dla tego ná pułtych mieyłcách przemiełzkiwáli: y w nowym zakonie ták wiele puftelnikow: woleli włzytki nędze ná pułzczy znołłć/ y ná źiołkách y korzonkách źiemnych przełtáwác: nižli modlitew łwoich rozerwáne w miełzkániu miedzy ludźmi ćierpieć. *SkarKaz* 609a, 39b, 514b, 609a marg.*

*W połączeniu z imieniem [imię + pustelnik (17), pustelnik + imię (3)] (20): Ian Máttá y Stzełny Puftelnik wymyłłili y zátzeli Kogułę [!] nową Troytzakow *KrowObr* 135v; *BielKron* 160v; Żywot S.*

Withelmá [!] Książęcią Aquitáńskiego/ á potym Puftelniká *SkarŻyw* 163, 34, 200, 569, 570 [4 r.].
Cf Zestawienia.

W połączeniach szeregowych (6): botz on byl s puftelniki puftelnik/ s pannámi panitz/ z męczenniki męczennik/ z łpowiedniki łpowiednik/ s proroki prorok. *OpecŻyw* 47v; *TarDuch* D6; *SkarŻyw* [474]; *ReszPrz* 20; A co też ieft niezliczona moc onych S. Bífkupow/ Opátow/ Zakonnikow/ Puftelnikow/ ktorzy fię w tym pánieńftwie y w czyftości zákocháli aż do śmierci. *WerKaz* 294.

W porównaniu (1): Tem łpofobem fie też máyá ci myedzy łobą/ ktorzy myedzy gromádą yáką łtudentow łtudyą/ od thych ktorzy domá tylko łámi/ yákoby yácy puftelnicy ábo mniífy w kłaftorze łzkołuyá. *GliczKsiąż* K4.

Wyrażenie: »pustelnik turecki« = *derwisz* (1): Są też v nich [u *Turków*] rozmáite nabożeńftwá/ bo niektorzy miełzkáią w puftyniách od ludzi/ áby fie thák świętšzemi zdáli (*marg*) Puftelnicy. Tureccy. (-) *BielKron* 260.

Zestawienia n-pers: »Antoni(jusz) pustelnik« (4): *BielKron* 462; Pífze święty Augułtyn/ iako dwa dworzánie tylo czytáiąc żywot świętego Antoniufzá puftelniká wnetże zgrzechow powłtaiąc żywot odmienili. *SkarŻyw* A3v, 55; Co Konftántynus Antoniemu Puftelnikowi/ przyczyniáiącemu fię zá Atánázym odpowiedział: [...] *NiemObr* 128.

»Jakub pustelnik« (1): *LatHar* [++]; [Żywot S. Iákubá puftelniká [...]. Zył około roku P. 450. *SkarŻyw* 153].

»Paweł (pierw(szy) pustelnik« (5): [Jan *Długosz*] ná Skałce w Kázimierzu pochowan/ gdzye thám nádánie wczynił niemáke brátom zakonnym S. Páwłá puftelniká pierwego. *BielKron* 396v; WSzytkim puftelnikom przodek y powod był/ Páweł z Thebáidu pierwzy puftelnik. *SkarŻyw* 50, 50, 471; *LatHar* [++].

Szeregi: »mnich a(l)bo (i) pustelnik« [szyk 12:2] (14): *GliczKsiąż* K4; Święta pánno nád pánnámi/ y włyšcy święci Mniłzy/ y puftelnicy/ modłcie fie zá námi. *KrowObr* 162, 133v, 160v; *Górndworz* Ff7; Bárzo wiele ludzi do żywotá zakonnego pozyłkał [šw. *Romuald*]/ iłz o nim mowili ták połpolicie: iufci świat włyćiek w mnichy y puftelniki obroci. *SkarŻyw* 574, 52, 332, 570 *marg*, 571 *marg*; Ian S. przodkie^m mnichow y pustelnikow. *WujNT* 11 *marg*, 11, Zzzzz, Aaaaaav. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]

»zakonnicy i pustelnicy« (2): Włyšcy Święci Zakonnicy y Puftelnicy modłcie fię zá námi. *LatHar* 175, 654. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]

Jako ostatni człón we wšpółrzędnym połączeniu wieloczłónowym: »i inni pustelnicy« (1): Dżiwuiemy fię onym Antoniom/ Hiláryonom/ Arłeniufzom/ y inny^m puftelnikom/ iž światem y łławá ie^{so} gárdząc/ y przykładem Heliałzá y Ianá od ludzi fię kryjąc/ pokoiu ná bogomyłność łzukáli *SkarKaz* 38b.

Przen (w nawiązaniu do opowieści s. 174v-176) (1) : A niechci łwieci włtáwicznie pułthelnik v brzegu twoiego oná wdzięczną láterniczką/ to ieft prawdziwym łłowem Páńłkim *RejZwierc* 177.

Synonim: *eremita.*

Cf [**PUSTENNIK**]

AN